

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดน หลังจากรัฐบาลได้ตั้งตำรวจรักษาชายแดน ขึ้นทั่วประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2496 (ปัจจุบันเรียกว่า ตำรวจตระเวนชายแดน) แล้ว ก็ได้ส่งกำลังไปรักษาพื้นที่สำคัญตามแนวชายแดนโดยเฉพาะในภาคเหนือได้พบกับชาวเขาหลายเผ่าหลายแห่งมีจำนวนมาก แต่พูดภาษากันไม่รู้เรื่องมีแหล่งที่อยู่ใกล้ชิดชายแดน เป็นที่ทุรกันดารเข้าถึงได้ยาก เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการอื่น ๆ ยังเข้าไปไม่ถึง จึงเกรงว่าจะเป็ภัยต่อความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดน เมื่อได้สอบถามส่วนราชการอื่น ๆ ซึ่งในขณะนั้นยังมิได้ให้ความสนใจที่จะดำเนินการแต่อย่างใด ตำรวจตระเวนชายแดนจึงตกลงใจว่า จะต้องบุกเบิกริเริ่มดำเนินงานไปก่อนจนกว่าจะมีส่วนราชการรับผิดชอบโดยตรงเข้ารับงาน

วิธีการทำความเข้าใจผูกมิตรกับชาวเขาในเบื้องต้นนั้น ตำรวจตระเวนชายแดนพยายามไปพบปะกับพวกเด็ก ๆ และหัวหน้าชาวเขาพร้อมกับนำอาหารและเสื้อผ้าไปแจกเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเป็นส่วนตัวก่อน โดยมีล้ามไปด้วย หากมีคนเจ็บป่วยก็ทำการรักษาให้ ในขณะเดียวกันก็สอนหนังสือให้เด็กและเยาวชนชาวเขาไปด้วยเพื่อให้รู้ภาษาไทยอันจะทำให้ติดต่อกันได้ง่ายสะดวกและจะได้เป็นสื่อในการเผยแพร่ความเจริญเข้าสู่หมู่บ้านสืบไปในอนาคต

การผูกมิตรด้วยวิธีดังกล่าวให้ผลดีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนเป็นอย่างมากตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้จัดตั้งโรงเรียนชาวเขาขึ้นเป็นแห่งแรกเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2499 ที่หมู่บ้านสะโงะ ตำบลป่าสัก อำเภอเขียงแสน จังหวัดเชียงราย ชื่อ

โรงเรียนประสิทธิ์วิสัย นักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าอ้อก้อ ซึ่งเป็นความต้องการของชาวเขาในพื้นที่โคสไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน การสร้างโรงเรียนอาศัยวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในพื้นที่ แรงงานอาศัยชาวเขาร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดน วิศวกรเรียนการสอน รวมทั้งเครื่องแบบนักเรียน ได้รับความอนุเคราะห์จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป

กรมสามัญศึกษาได้แนะนำในเรื่องการดำเนินการ ให้เป็นโรงเรียนที่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ ตำรวจตระเวนชายแดนจึงรายงานผลให้กรมตำรวจและกระทรวงมหาดไทยทราบ ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญจึงจัดตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์ประชาชนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคมขึ้นใน พ.ศ. 2499 และได้ออกไปตรวจงานที่ตั้งโรงเรียน ชาวเขาผลปรากฏว่าเป็นที่พอใจ จากนั้นตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้ขยายการสร้างโรงเรียนออกไปเรื่อย ๆ รวมทั้งขยายบริการให้ความช่วยเหลือออกไปอีกหลายสาขา (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2525 : 72 - 75)

ความเป็นมาของการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดน

ในขณะที่ตำรวจตระเวนชายแดนปฏิบัติหน้าที่ตามพื้นที่ชายแดนได้พบเห็นประชาชนเดือดร้อนเกี่ยวกับการครองชีพและโรคภัยไข้เจ็บก็ได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นและสามารถจะช่วยเหลือได้ เช่น แจกอาหาร เสื้อผ้า ทำการรักษาพยาบาล แจกยา และแนะนำเรื่อง การประกอบอาชีพด้วย นอกจากนั้นตำรวจตระเวนชายแดนยังพบว่า มีเด็กที่อยู่ในวัยเรียน เป็นอันมากที่ยังไม่ได้เข้าเรียน เพราะไม่มีหน่วยงานไหนเข้าไปจัดตั้งโรงเรียนตามหมู่บ้าน เหล่านั้นได้ ประกอบกับชาวเขามีทัศนคติว่าคนพื้นราบเป็นคนแปลกหน้าไม่น่าไว้วางใจจึงไม่ยอมพบปะพูดคุยด้วย และอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความแตกต่างในเรื่องของภาษา และวัฒนธรรม หากปล่อยไว้เช่นนี้ก็จะไม่เป็นผลดีแก่ความมั่นคงของประเทศชาติ จึงต้องหาวิธีหบปะเด็กโดยสอนหนังสือให้ พบหัวหน้าชาวเขาและชาวเขาโคสให้ความช่วยเหลือแก่กุลต่าง ๆ เช่น นำอาหาร เสื้อผ้า ไปแจก และทำการรักษาพยาบาล เป็นต้น

ตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งโรงเรียนชาวเขาแห่งแรก เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2499 ที่หมู่บ้านสะโงะ ตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ชื่อโรงเรียน ประสิทธิ์วีลิน นักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าอึ้อ ซึ่งได้จัดตั้งตามความต้องการของประชาชน โดยไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน อุปกรณ์การสอน หนังสือเรียนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก กระทรวงศึกษาธิการ เสื้อผ้าเครื่องแบบนักเรียนได้รับความอนุเคราะห์จากกรมประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแก่ชาวเขาในระยะเริ่มแรกนั้น เป็นการดำเนินงาน โดยไม่ใช้งบประมาณสนับสนุน ครูผู้สอนก็ใช้ตำรวจตระเวนชายแดน เด็กชาวเขาก็ยากจนไม่ สามารถซื้อเครื่องเขียนแบบเรียน เด็กเหล่านี้จึงได้รับแจกอุปกรณ์ต่าง ๆ จากผู้มีจิตเมตตา โดยบริจาคผ่านตำรวจตระเวนชายแดน กิจการโรงเรียนชาวเขาได้เจริญก้าวหน้ามาเรื่อย ๆ นอกจากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการ องค์กร คณะบุคคลแล้ว ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระ ศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานทรัพย์สร้างโรงเรียนแก่ชาวเขาเหล่านี้อีกด้วย

ดังนั้นโรงเรียนชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดตั้งขึ้น และดำเนินการสอน โดยตำรวจตระเวนชายแดน นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสงเคราะห์นักเรียนและชุมชน ทำให้เด็กชาวเขาในวัยเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรประถมศึกษาเช่นเดียวกับเด็กในวัยเรียนทั่วไป ในขณะที่ตัวโรงเรียนก็ยังเป็นแหล่งวิชาการให้แก่ผู้ปกครอง ของนักเรียนและประชาชนทั่วไปในชุมชนด้วย ครูตำรวจตระเวนชายแดนต้องรับภาระหน้าที่ ที่หนักทั้งทางด้านการสอนและการพัฒนา ต้องพยายามดึงโรงเรียนออกไปสู่ชุมชน ให้โรงเรียน ได้เป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของตน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 53 - 55)

การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน

ความเจริญทางด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ออกประกาศใช้ อย่างแพร่หลาย โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่

ประชาชนของชาติเพื่อนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของทรัพยากรมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน สำหรับ
ชุมชนชนบทที่ยังอยู่ห่างไกลการคมนาคมหรือพื้นที่บริเวณชายแดนหรือพื้นที่ซึ่งมีปัญหาความมั่นคง
จะทำการช่วยเหลือด้านการศึกษาให้กับเด็กในวัยเรียน เพื่อขจัดปัญหาความไม่รู้หนังสืออันจะ
เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชนบท โดยมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์ใน
การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนดังนี้

1. เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคม ซึ่งมีทั้งชาวไทย
ภูเขาเผ่าต่าง ๆ และประชาชนคนไทยให้มีโอกาสรับการศึกษาภาคบังคับ เช่นเดียวกับประชาชน
ที่อยู่ในชุมชนที่เจริญแล้ว
2. เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชนให้หมดไปตามนโยบายของรัฐบาล
3. เพื่อฝึกหัดให้เด็ก ๆ ได้เคยชินกับระเบียบวินัย แบบแผน รู้จักการปฏิบัติ
ตนที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
4. เป็นการปลูกฝังค่านิยม รักขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและวัฒนธรรมที่ดี
งามของชาติ
5. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและเข้าใจระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ของ
รัฐบาลทำให้ได้รับข่าวสารและความร่วมมือด้านต่าง ๆ จากชุมชนที่อยู่ห่างไกลอันจะเป็น
ประโยชน์ต่อทางราชการ
6. เป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและหลักโภชนาการที่ถูกต้องให้กับเด็ก ซึ่ง
จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

หน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมชนบท อาจถือ
ได้ว่าเป็นตัวกลางของหน่วยราชการที่มีหน้าที่ให้บริการต่อสังคมโดยตลอด แต่เนื่องจาก
การขยายตัวด้านการศึกษาของประชาชนเป็นไปอย่างล้นหลาม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงยังไม่สามารถ
ให้บริการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึงได้ ตำรวจตระเวนชายแดนจึงเข้าไปมีบทบาทเสริมภารกิจ

หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเหล่านั้นไปพลาง ๆ ก่อน ดังนี้

1. การให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กเยาวชนตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทซึ่งอยู่ห่างไกลและไม่มีโรงเรียน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้มีการเรียนรู้ภาษาไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

2. ให้การช่วยเหลือโดยการแนะนำให้ประชาชนได้รู้จักการศึกษา แก่โซปวิชัยชีวิตของตนเอง ในบางอย่างเพื่อให้เกิดความคล่องตัวหรือเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร ตลอดจนการมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ถูกต้องตามหลักการ

3. จัดความไม่รู้หนังสือ ความไม่เข้าใจในบางเรื่องซึ่งประชาชนมีการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านการเมือง ซึ่งกลุ่มชนที่อยู่โดดเดี่ยวและห่างไกลความเจริญ อาจเป็นเงื่อนไขสงครามได้

4. ให้การดูแลและกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้จักการรวมกลุ่มกันจัดทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม อาจจะเป็นแนวทางแห่งความสามารถพึ่งตนเองได้ และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาสังคม

5. เป็นศูนย์กลางของชุมชนในชนบทที่จะให้ข่าวสารต่างๆ ตลอดจนคำแนะนำข้อควรปฏิบัติอย่างถูกต้อง เนื้อหาความสุขความเจริญของประชาชนตลอดจนชุมชนนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภารกิจของหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้การบริการโดยตรง

การดำเนินกิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ครูที่สอนใช้ตำรากระทรวงศึกษาธิการในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนและกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนที่เกษียณหรือลูกจ้างประจำหรือครูอาสาสอน โดยไม่คิดค่าตอบแทน การเรียนการสอนตลอดจนการสอนของนักเรียนให้ประสานกับอำเภอหรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแล้วแต่กรณี

2. อุปกรณ์การเรียนการสอน อาจได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครหรือสถาบันการศึกษา บริษัท ห้างร้าน ประชาชนเป็นผู้บริจาคให้

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มี 3 ประเภท

1. ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน หรือผู้กำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกข้าราชการตำรวจผู้มีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมจะเป็นครูหรือเป็นผู้ที่มีความรู้ทางการศึกษา เป็นครูสอนตามความเหมาะสม

2. ลูกจ้างประจำครูพลเรือนช่วยสอน โดยใช้วิธีการรับสมัครตามระเบียบข้าราชการตามความจำเป็นและมีอัตราว่าง

3. ครูพลเรือนช่วยสอน (อาสาสอนไม่รับเงินค่าตอบแทน) โดยกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนหรือกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้พิจารณา

การฝึกอบรมครู เพื่อให้ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้มีความรู้ความสามารถเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนและการเข้าถึงประชาชน จึงได้กำหนดให้แต่ละกองกำกับการจัดให้มีการฝึกอบรมครูประจำปีขึ้นปีละครั้ง

การควบคุมโรงเรียน

1. ให้ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนหรือผู้กำกับการสนับสนุนทางอากาศตำรวจตระเวนชายแดนที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมเป็นครูใหญ่แต่ละโรงเรียน โดยให้ครูใหญ่มีหน้าที่ปกครองครู นักเรียนและรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียน

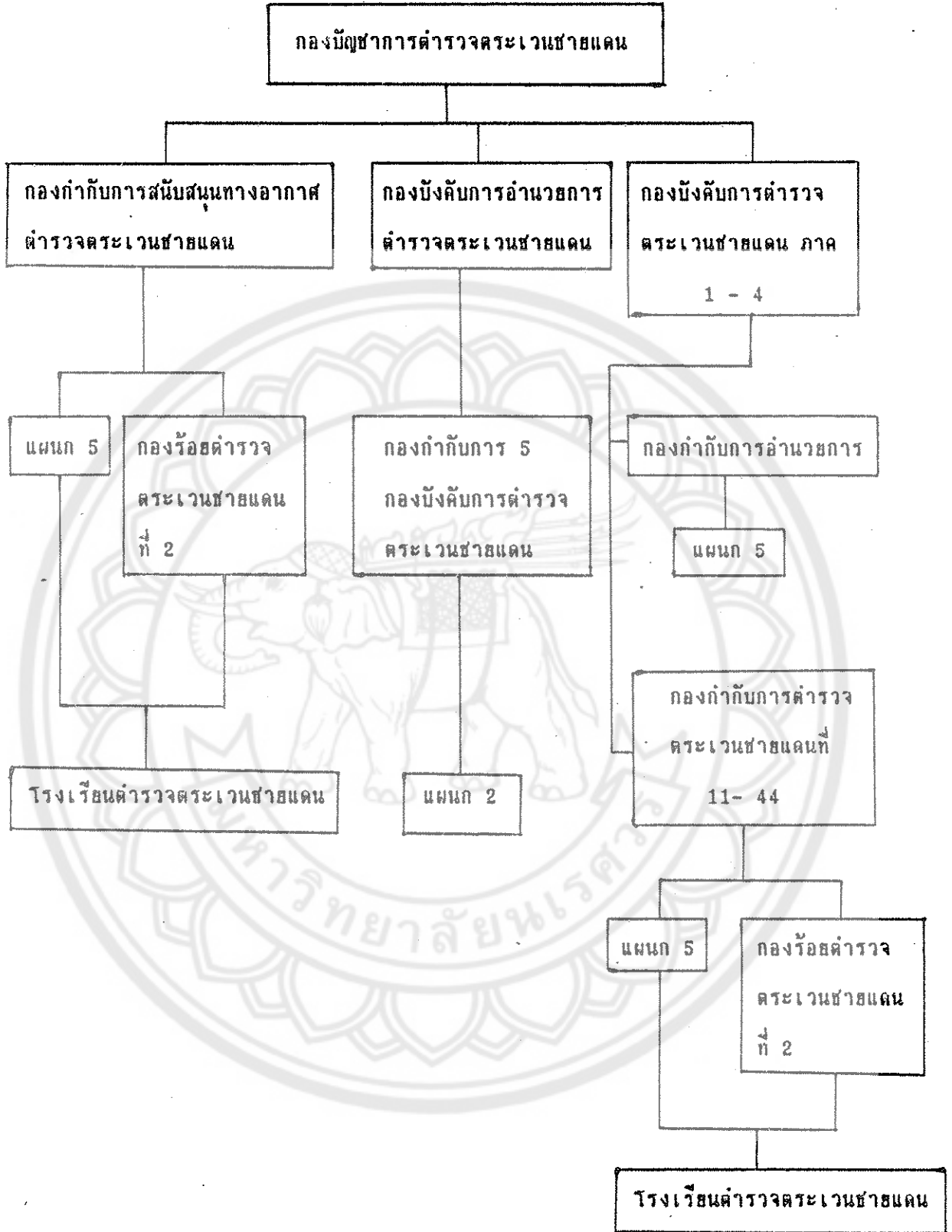
2. โรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดน เป็นโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประกาศจัดตั้ง หลักสูตร หนังสือเรียน การสอน การสอบและการบริหารโรงเรียน ให้ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2529 : 3 - 26)

ในการบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ได้ใช้แนวทางในการบริหารตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จำแนกไว้ โดยที่ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจ

ตระเวนชายแดนต้องดำเนินงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวม 6 ด้านคือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านกิจการนักเรียน
4. ด้านอาคารสถานที่
5. ด้านธุรการและการเงิน
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในส่วนของการจัดตั้ง กำกับดูแลงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น เป็นหน้าที่ของแผนก 5 ส่วนครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ทำการสอนในแต่ละโรงเรียนนั้น อยู่ในสังกัดหมวดครู กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 2 (กิจการพิเศษ)

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แผนก 5 ตำรวจตระเวนชายแดน ที่เกี่ยวกับการศึกษา มีดังนี้

1. รับผิดชอบดำเนินงานการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน
2. กำกับดูแลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนตามความต้องการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและชุมชน
4. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับบุคลากร อาคารสถานที่ การเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อนำไปพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับหน่วยเหนือและหน่วยข้างเคียงในพื้นที่
6. ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีความสามารถดำเนินงานด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
8. ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจกันดีระหว่างตำรวจตระเวนชายแดนกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

มีอยู่ 4 ด้านคือ

1. งานพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด ทั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนควรจัดดังต่อไปนี้

1.1 จัดสภาพของห้องเรียน ครู วิทยากร ผู้ช่วยสอน เลือกสื่อการเรียนรู้อันเหมาะสมกับผู้เรียน เหมาะกับเหตุการณ์

1.2 ครูตำรวจตระเวนชายแดน มีการเตรียมการสอน โดยมีแผนการสอนแต่ละสัปดาห์

1.3 ใช้แผนการสอน คู่มือครูและเอกสารประกอบการสอนได้

1.4 จัดเก็บอุปกรณ์การสอนอย่างเป็นระเบียบและระบบ

1.5 ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอน

1.6 มีการจัดและติดตามผลการเรียนของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

1.7 จัดทำงานธุรการเกี่ยวกับผลการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง

1.8 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. งานพัฒนาตัวนักเรียน ควรจัดกิจกรรมดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ พลานามัยของนักเรียน

2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านจริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3. งานพัฒนาอาคารสถานที่ ควรจัดดังนี้

3.1 บริเวณและอาคารสถานที่ สะอาดเรียบร้อย สวยงาม

3.2 มีถังขยะและกำจัดขยะอย่างถูกวิธี

3.3 มีการตกแต่งอาคารสถานที่ให้เรียบร้อยสวยงาม

3.4 มีป้ายนิเทศ ตารางสถิติต่างๆ

3.5 จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของชุมชน

- 3.6 มีที่ฝึกหัดสอนทำอาหารอย่างเพียงพอและปลอดภัย
- 3.7 คุณลักษณะอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้การได้และปลอดภัย
4. งานพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนชุมชน ควรจัดกิจกรรมต่างๆดังนี้
- 4.1 จัดบริการการศึกษาจากระดับประถมศึกษาในชุมชน การสอนการศึกษา
- 4.2 จัดบริการเกี่ยวกับด้านสาธารณสุขอนามัยแก่ชุมชน
- 4.3 ร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน
- 4.4 เป็นศูนย์บริการทางวิชาการ
- 4.5 ร่วมประชุมวางแผนพัฒนาหมู่บ้านกับชุมชน
- 4.6 เป็นศูนย์บริการข่าวสารและข้อมูลแก่ชุมชน
- 4.7 เปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในวาระต่างๆ
- 4.8 เป็นศูนย์นันทนาการแก่ชุมชน
- 4.9 รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน
- 4.10 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
- ในรูปแบบต่างๆ
- 4.11 เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐและอื่นๆ
- 4.12 ให้บริการช่วยเหลือแก่ชุมชนในด้านวัสดุ เครื่องมือเครื่องมือเครื่องใช้
- อาคารสถานที่ แก่ชุมชน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน 2529 : 6 - 14)

การบริหารโรงเรียน

กฎกระทรวง (2516 : 386) กล่าวว่า งานที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 7 ด้านด้วยกัน คือ ด้านวิชาการด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านกิจการนักเรียน

ด้านเกี่ยวกับชุมชน ด้านธุรการโรงเรียน ด้านบริการต่างๆ ของโรงเรียน ด้านเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทั้งในด้านการเรียนของนักเรียนและผลงานของบุคลากรทุกประเภทของโรงเรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 66) กล่าวว่า งานบริหารโรงเรียนคือกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งการดำเนินการนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้บริการทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการบริหารโรงเรียนและเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยจำแนกประเภทงานบริหารโรงเรียนเป็น 5 ประเภท คืองานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารธุรการ งานบริหารกิจการนักเรียน และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 6) ให้ความเห็นว่าในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้น งานที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการบริหารโรงเรียนนั้น จำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านธุรการและการเงิน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานด้านวิชาการ

กัญญา ศาสตร์ (2516 : 364) กล่าวว่า งานบริหารวิชาการได้แก่การวางโครงการดำเนินงานของโรงเรียนการจัดทำโครงการสอนให้ดำเนินไปตามหลักสูตรและปรับปรุงโครงการสอนให้เหมาะสมอยู่เสมอ และนำควบคุมการสอนของครู ให้ดำเนินไปตามโครงการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ให้ถูกต้องตามระเบียบและหลักการวัดผลการศึกษา สนับสนุนให้มีการค้นคว้าทดลองและปรับปรุงวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้นไป จัดให้มีการประชุมอบรมครูในโรงเรียน เช่น การประชุมนิเทศครูใหม่ การประชุมครู เป็นต้น

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 67) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการจัดได้ว่าเป็น

งานที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก เพราะภารกิจหลักของสถานศึกษาคือ การให้บริการทางวิชาการ อันได้แก่ การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล เป็นต้น ดังนั้น งานวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจของโรงเรียนถ้าหากงานบริหารวิชาการล้มเหลวแสดงว่า การบริหารโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ

งานด้านธุรการ

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 76 - 77) ได้แบ่งงานบริหารธุรการโรงเรียนออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. งานธุรการทั่วไป ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับทะเบียน สถิติ การเก็บหลักฐานต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบ
3. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและเบิกจ่ายเงินการทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดซื้อตลอดจนการควบคุมและการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน
4. งานเกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง งานวางแผนจัดทำงบประมาณประจำปี และการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ
5. งานพัสดุครุภัณฑ์ หมายถึง การจัดซื้อ การจัดหาและลงทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนการจัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ
6. งานอาคารสถานที่ หมายถึง การดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน
7. งานบริการอื่น ๆ เช่น ความปลอดภัย การบริการอาหาร บริการสุขภาพ

พนัส หินนาคินทร์ (2524 : 281 - 286) กล่าวถึงงานธุรการการเงินและพัสดุว่าเป็นงานที่บริการและให้ความสะดวกในการที่จะดำเนินงานของสถาบันแห่งนี้ให้เป็นไปตามจุดหมายที่วางไว้ งานธุรการการเงินและพัสดุ สามารถแบ่งออกไปได้ 9 ประการคือ

1. งานเกี่ยวกับสารบรรณ คือการติดต่อทางจดหมายหรือเครื่องมืออื่น ๆ ตลอดจนการเก็บหลักฐานการติดต่อและการจัดการติดต่อเหล่านั้นด้วย

2. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและการเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ตลอดจนควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินการบัญชีของโรงเรียน
3. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี
4. งานเกี่ยวกับจัดซื้อและควบคุมพัสดุครุภัณฑ์
5. งานเกี่ยวกับทะเบียนนักเรียน ตลอดจนการออกใบรับรองต่าง ๆ ของนักเรียน งานเกี่ยวกับการจัดทำและรายงานต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชานั้นเหนือขึ้นไป
6. งานเกี่ยวกับการดูแลอาคารสถานที่ ตลอดจนซ่อมแซมอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ
7. งานเกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ เช่น การติดต่อกับประชาชนในนามของโรงเรียน
8. งานเกี่ยวกับการจัดรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน
9. ควบคุมตัวบุคคลที่ไม่เกี่ยวกับการสอน เช่น คนงานภารโรง

งานด้านบุคคล

กรมการปกครอง (2510 : 93) ระบุว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคลก็เพื่อเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้มันเพียงพอเพื่อให้การใช้กำลังคนเกิดประโยชน์เต็มที่เพื่อรักษากำลังแรงงาน นำรุงรักษาสมรรถภาพและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานให้เต็มประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์กร

ปิญโญ สาร (2517 : 5) กล่าวว่า บุคลากรเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับคน แม้ว่าสิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และการเงินจะมีสมบูรณ์เพียงใดก็ตามก็ไม่ได้มีความหมายหากว่าคนขาดความสามารถ หรือขาดวิญญูกำลังใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายด้วยกัน การบริหารบุคคลจึงจัดได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหาร ผู้บริหารที่ดีต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานบุคคล สามารถทำให้บุคคลในองค์การทุกคนร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 75)กล่าวถึงการบริหารทั่วไปของการบริหารบุคคลว่า

คือการใช้คนทำงานให้ดีที่สุดภายในระยะเวลาอันสั้นที่สุด สิ้นเปลืองเงินทองและวัสดุน้อยที่สุด และให้ทุกคนมีความสุขความพอใจในการทำงานมากที่สุด

งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บุญญา สุวรรณ (2516 : 48) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและเป็นสมบัติของชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมโรงเรียนจึงต้องคล้อยตามสังคมเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปโรงเรียนก็ควรเปลี่ยนแปลงไปด้วยขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคมอีกด้วยในฐานะที่มีหน้าที่เตรียมสมาชิกของสังคม คือเยาวชน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคมอยู่แล้วให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของสังคม

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 78) กล่าวว่า อาจทำได้โดยการออกข่าวสารประจำสัมพันธ์โรงเรียนเป็นประจำ การจัดนิทรรศการในโรงเรียนที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม การจัดโครงการเยี่ยมเยือนนักเรียนตามบ้าน การส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า สมาคมครู ผู้ปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดาวเรือง รัตนะ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอันดับน้อยมาก ส่วนงานในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการการเงินและบริการทุกฝ่ายได้ปฏิบัติเป็นการเพียงพอแล้ว

ทกศล ศรีมันต์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการศึกษาของโรงเรียนชาวเขาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า สภาพโรงเรียนชาวเขาดังอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร มีอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม ประชาชนให้ความร่วมมือน้อยอาคารเรียนค่อนข้างเลื้อยเพื่อแต่ชาวคริสต์อุปถัมภ์ เช่น โต๊ะครู ส้วม ฯลฯ มีครูที่

เป็นชาวเขาน้อยส่วนมากเป็นครูที่มาจากท้องถิ่นอื่น การปฏิบัติงานของครูอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน รู้สึกสับสนในการปฏิบัติตามคำสั่งและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากหลายฝ่าย ขาดการพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงาน ครอบครัวยุคใหม่มีสภาพยากจนไม่สามารถให้การสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน ฐานะทางการเงินของครูไม่มั่นคงภาวะการครองชีพขัดสน

ประเสริฐ ช่างษ์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่มีปัญหาในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านของการบริหารพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารธุรการ การเงินและการบริหารอยู่ในระดับมากและถือได้ว่าเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ส่วนปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารบุคลากรและด้านวิชาการ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและจัดเป็นปัญหาที่อยู่ในอันดับที่สอง สาม สี่ และห้า ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ครูใหญ่ที่มีความแตกต่างกันในประสบการณ์ วุฒิและพื้นฐานการศึกษาอบรมในวิชาการบริหารการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ทวี อุปสุชิน (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่กันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่กันดารมีขนาดเล็กมาก อยู่ห่างไกล โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอาคารเรียนถาวร บ้านพักครู มีครูไม่ครบชั้น งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ กับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน

วิราวรรณ คมสันต์วัฒนา (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมนักเรียนและชุมชนของโรงเรียนโกลกมนาคมตำบวงครุเวียงชัยแดน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการศึกษา

โรงเรียนไกลคมนาคมตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็ก จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียน ในท้องถิ่นห่างไกลการคมนาคม ทุรกันดาร เส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่เป็นถนนดินลูกรังใช้ได้เฉพาะฤดูกาล ที่ตั้งของโรงเรียนมีระยะห่างจากชุมชนระดับอำเภอโดยเฉลี่ยมากกว่า 27 กิโลเมตร บุคลากรที่ทำการสอนคือตำรวจตระเวนชายแดน มีอัตราเฉลี่ยของครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1:26 จำนวนห้องเรียนเฉลี่ยต่อนักเรียนเท่ากับ 1:20 จำนวนครูเฉลี่ยต่อห้องเรียน เท่ากับ 1:1 อาศัยการจัดตั้งโรงเรียนโดยเฉลี่ย 11 ปี ครูตำรวจตระเวนชายแดนต้องทำการสอนโดยเฉลี่ย 20-29 คาบต่อสัปดาห์

ศุภชัย เพ็ญโรจน์ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนชาวเขาดำรวจตระเวนชายแดน ของกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 และภาค 3 ผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนชาวเขาของตำรวจตระเวนชายแดน ครูใหญ่และครู เกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

สุริชา ชาคีสิทธิ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนเสื้อผ้า เครื่องเขียนแบบเรียน ครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีและเดินทางปฏิบัติราชการไปกลับโดยพักนอกหมู่บ้านที่ตั้งของโรงเรียน พื้นที่ของโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบ ห่างไกลจากอำเภอ เส้นทางเป็นถนนลูกรัง ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ สาธารณูปโภคส่วนใหญ่มีไฟฟ้าบริการส่วนด้านอื่นมีน้อย ปัญหาการบริหารโรงเรียนมีน้อยนอกจากงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีการปฏิบัติบ้างครั้ง